

ВОЛИНСЬКІ ЄПАРХІАЛЬНІ ВІДОМОСТІ

За єдину помісну Українську
православну церкву!

Часопис Волинської єпархії
Православної церкви України

№ 5 (198), травень 2021 р.

ПАСХАЛЬНЕ ПОСЛАННЯ

високопреосвященнішого Михаїла, митрополита Луцького і Волинського, боголюбивим пастирям,
чесному чернецтву та всім вірним Волинської єпархії Православної церкви України

Христос воскрес! Дорогі брати та сестри!

Цими короткими, але сповненими великої віри, надії і любові словами з року в рік ми зустрічаємо найбільше, найрадісніше та найважливіше християнське свято – Воскресіння Ісуса Христа. Воскреслий Христос є для нас не тільки великим Учителем, а й усемогутнім Богом і Спасителем, Котрий Своєю євангельською благовістю вказує нам дорогу до вічного блаженства, а пасхальною смертю і воскресінням дарує спасіння кожному, хто вірує в Нього і живе Його Заповідями. Воскресіння Господа нашого Ісуса Христа є найважливішою подією в історії людства і водночас найбільшою перемогою.

Перемога Господа над смертю утверджує нас у переконанні, що зло остаточно буде подолане добром, а справедливості та правда восторжествують над оманю. Ми віримо, що Той, Хто повернув людству втрачену в Едемі гідність та свободу, обов'язково допоможе й нам відновити мир і злагоду в Україні. Бо Своїм життям, страстями, смертю та славним Воскресінням «Христос для волі нас визволив. Тож стійте в ній та не піддавайтеся знову в ярмо рабства!» (Гал. 5,1). Бо лише любов вільної людини – жертвна любов, а не рабська улесливість, – має цінність в очах Божих. Тільки щира молитва, промовлена не з примусу чи корисливості, а вільно, сповнена любові, досягає осель Божих. Саме цю свободу, а разом з нею і гідність, повертає людству Христос Своїм славним Воскресінням.

Православна Церква навчає нас, що церковні свята – це не лише згадування тих чи інших подій, що відбулися сотні й тисячі років тому. Церковні святкування передусім роблять нас учасниками тієї реальності, яка прославляється мовою молитов і піснеспівів у кожному християнському святі.

В ці пасхальні дні ми вклоняємося безмежній любові Божій, внаслідок якої Син Божий, Господь Ісус Христос, зійшов на землю, втілювався, постраждав і помер хресною смертю за нас, за наші гріхи та, як говорить апостол Павло, воскрес «для виправдання нашого» (Рим. 4,25).

Видатний ієрарх XIX століття архієпископ Херсонський Інокентій говорив: «Нині в образі воскреслого Спасителя нам повернуто всю втрачену в Адамі велич дітей Божих, вручено все необхідне для наслідування Царства Небесного».

Сьогодні маємо нагоду подумати над тим, скільки Своїх дарів роздає Господь протягом нашого життя! І все це – нагода і підстава для радості. Якщо ми молоді та енергійні, то дякуймо Богові і радіймо, особливо тоді, коли живемо в чистоті, довірі та відданості Творцеві; радіймо від успіхів у навчанні та роботі. Втішаймося нашими здобутками як у сімейному, так і в богопосвяченому житті, адже Христос є основою і ціллю нашого буття. З Христом радіймо у мудрій і чистій старості. Радіймо, коли ми прощаємо наших кривдників, щиро молимося та маємо нагоду часто відвідувати Божий храм. Радіймо від зустрічі з людьми, від усвідомлення великого дару жити і вірити. І всі ці радості – це лише відблиск, це тільки передчуття тої дійсної та вічної божественної радості, подарованої нам після Воскресіння Христового, адже «не бачило око, і вухо не чуло, і на серце людині не приходило те, що Бог приготував тим, хто Його любить» (1 Кор. 2,9). Відчуття духовної радості від Воскресіння додає нам сили у земній мандрівці, служить незмінним джерелом надії на вічне і щасливе життя з Богом. Тож відважно проповідуймо своїм життям Воскреслого Христа, несимо свої хрести без страху і розчарування.

Преподобний Єфрем Сирин навчає: «Небо і земля, і все, що на них, хай славословлять... Воскреслого ..., бо оновив Він образ Свій у нас, стер гріхи наші, дав нам Ім'я своє і все покоров нам».

Уже другий рік Пасхальне торжество затьмарене тривоگو, що викликана пандемією коронавірусної інфекції. Однак ми не слабшаємо у вірі та не втрачаємо надії, пам'ятаючи слова нашого Спасителя: «Не бійся, тільки віруй» (Мк. 5,36). Вони прозвучали, коли потопаючому в морській безодні Петрові

Христос назустріч простягнув Свої руки. Саме в такі моменти життєвих проблем і загроз віра й проявляє себе, стаючи твердим ґрунтом для слабких людських ніг.

Дорогі брати і сестри! Сердечно поздоровляю кожного із вас з великим торжеством Воскресіння Христового! Нехай душі наші будуть наповнені миром, серця – любов'ю, руки – щедрістю для кожного нужденного! Особливо вітаю воїнів-героїв, які боронять суверенітет та цілісність нашої Батьківщини.

Вітаю народних депутатів України від Волині: Ігоря Палицю, Степана Івахіва, Ірину Констанкевич, Ігоря Гузя, В'ячеслава Рубльова, Валерія Стернійчука. Вітаю голову Волинської обласної державної адміністрації Юрія Погуляйка, голову Волинської обласної ради Григорія Недопада і весь депутатський корпус, луцького міського голову Ігоря Поліщука, голів районних державних адміністрацій, міських рад, голів об'єднаних територіальних громад і сільських старост із святом Пасхи Христової. Молитовно бажаю мудрості й Божої допомоги у відповідальному служінні своєму народові в цей складний для нашої держави час.

Нехай воскреслий Ісус завжди буде з нами! Бо Він – основа нашого спасіння, утвердження нашої віри і слава Святої Церкви.

Благодать Господа нашого Ісуса Христа і християнська любов, яка є основою життя на землі й у вічності, нехай перебувають завжди з усіма вами!

Христос воскрес! Воістину воскрес!

+ *Михайло*

З ласки Божої

Михайло, митрополит Луцький і Волинський
Пасха Христова 2021 р., м. Луцьк

Наша газета – у Вашу скриньку чи на монітор

Боголюб'язний читачу! Наш часопис – корисний засіб у духовному житті православного християнина. Щоб ця релігійна газета надходила Вам додому – напишіть її в будь-якому поштовому відділенні області, починаючи з будь-якого місяця.

Індекс у поштовому каталозі обласної періодики – 91241.

Ця ж газета в електронному вигляді, архів її основних публікацій, радіопередач та інших аудіо-, відео- і текстових документів, церковні новини тощо – в інтернеті за адресою: www.pravoslavivolyani.org.ua

ХРОНІКА

У Луцьку відзначили чергову річницю НГУ

3 нагоди семиліття створення Національної гвардії України головний військовий капелан єпархії протоієрей Михайло Бучак та капелан луцьких нацгвардійців протоієрей Сергій Лівончук взяли участь в урочистостях.

Під час заходу, який проходив 25 березня у військовій частині 1141, о. Михайло, виголосивши вітальне слово, передав благословіння митрополита Луцького і Волинського Михаїла. Подякував командирів підполковнику Василеву Гуртовському за співпрацю та побажав у скорому часі здобути перемогу.

День Національної гвардії України – 26 березня.

Ковель: у декана округу – 25-ліття служіння

Ювілей душпастирської діяльності протоієрей Анатолій Александрук, настоятель і благочинний Свято-Димитрівського собору та округу, святкував молитовно у храмі.

26 березня після літургії ранішосвячених Дарів духовенство й миряни привітали о. Анатолія з 25-ю річницею ієрейської висвяти, а також із днем народження, подякували за турботу, надійне плече, отцівську любов і подарували ризи.

Цього ж дня 45-й день народження відзначав настоятель собору Благовіщення Пресвятої Богородиці і декан однойменного округу протоієрей Василь Мичко. Тож старший благочинний Ковельського деканату протоієрей Іван Бонис поздоровив обох ювілярів.

Жидичин: готуються до археологічних досліджень

У чоловічому монастирі Святителя Миколая Чудотворця, що в с. Жидичин Ківерецького деканату, відбулася нарада з підготовки археологічних робіт на території обителі. Про це повідомив Центр туристичної інформації «Zhydychyn Center – Жидичин-центр» 26 березня.

Відпрацьовано робочі моменти вивчення фундаментів колишнього келійного корпусу, що збереглися. Аби правильно, зокрема, виконати заміри, спільно з науковцями розроблено план дій, і ближчим часом буде розпочато дослідження. Отримані результати стануть основою для нового проекту – відновлення втраченої будівлі монастирського комплексу.

В обговоренні взяли участь намісник луцького Хрестовоздвиженського братського монастиря ігумен Никодим (Смілій), насельник жидичинської обителі ієромонах Сильвестр (Громик), науковий співробітник Інституту археології НАН України Антон Панікарський і заступник директора Державного історико-культурного заповідника «Старий Луцьк» Віктор Баюк.

Рештки корпусу, що міг зазнати руйнації під час різних воєн, знаходяться при в'їзді в обитель.

Високопреосвященний про постову перемогу над собою

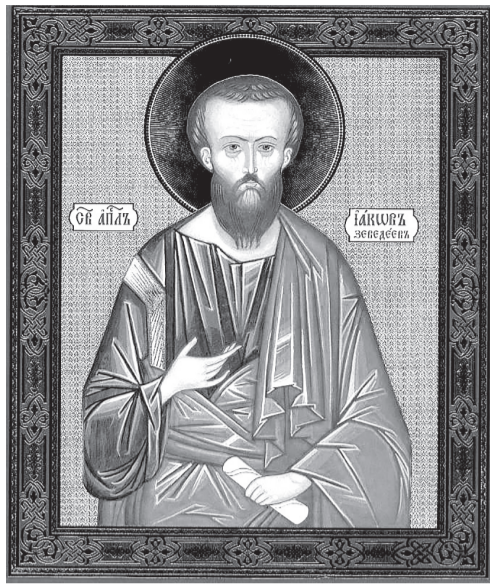
Митрополит Луцький і Волинський Михаїл поділився думками про подвиг Великого посту. Про це йшлося під час казання на завершення Божественної літургії у кафедральному соборі Святої Трійці 28 березня, в другу постову неділю.

Владика зауважив, що дуже важко перебувати постійно в духовно бадьорому стані. Якщо говорити про подвиг, то це щось надзвичайне, що ти можеш зробити. Коли перемагаєш сам себе – найважче. «Можна перемогти весь світ... але дуже важко перемогти самого себе, це – найбільший подвиг».

Іноді неважко заробити гроші, але завжди важко бути незалежним від них. Відносно легко накопичувати якісь матеріальні статки чи їжу, але важко бути незалежним від тих статків чи їжі.

«...Наша гордість – поєднатися з Богом». Тож працюймо над собою, наповнюймо себе цінностями, щоб удостоїтися Царства Небесного. І не забуваймо за все дякувати Всевишньому, наголосив керуючий єпархією.

З ЦЕРКОВНОГО КАЛЕНДАРЯ

13 травня – апостола Якова Зеведеєва

Святий Яків був сином Зеведея. Матір його звалася Саломія. Разом з іншими жінками-мироносицями була одна з перших, кому ангел Божий возвістив воскресіння Ісуса. Святий Симеон назвав їх Воанергес, тобто сини грому: їх будуть чути всі, кому вони проповідуватимуть Євангелію.

Яків був одним із дванадцяти апостолів, брат євангеліста Івана Богослова, серед перших учнів Ісуса, покликаних Ним до апостольського служіння. Христос «побачив інших двох братів, – Якова, Зеведеєвого сина, та Івана, його брата, із Зеведеєм, їхнім батьком, що лагодили свого невода в човні, – і покликав Він їх. Вони зараз залишили човна та батька свого та й пішли вслід за Ним» (Мф. 4:21–22). Покинули все: батька, дім, свої заняття, бо знали: щасливий той, хто йде за голосом Спасителя, «багатократно одер-

жить і успадкує вічне життя» (Мф. 19:29). Вони були при чудесному воскресінні доньки Яїра, під час Преображення Господнього, поряд з Учителем у Гефсиманському саду.

Учні, на яких зійшов Дух Святий, розійшлися світом ширити Благую Вість. Апостол Яків проповідував у римській провінції Іспанії та інших краях, а потім повернувся в Юдею. Він сміливо вступав у суперечки з фарисеями і книжниками, перемагаючи їх, викривав лжечення.

Яків став першим із проповідників Воскресіння, якому довелося прийняти мученицьку смерть. У ті часи Єрусалимом правив онук Ірода цар Агриппа. Він люто ненавидів християн і в 44 році за численними доносами наказав схопити святого і відрубати голову. Апостол не припиняв своєї проповіді навіть на шляху до страти. Сила духа Якова і впевненість у правоті Божого вчення так вразили конвоїра, що він тут же навернувся у християнство і прийняв мученицький вінець разом з апостолом.

Мощі святого через деякий час доправили в Іспанію (сучасне м. Ель-Падрон). Деякі століття доля останків була невідома, поки благочестивому відлюдникові Пелагію не було послано видіння, а яскрава зірка не вказала шлях до схову з саркофагом – на другому краю Піренеїв. Через деякий час там з'явилося місто Компостела – «поле зірки». В цих місцях вдалося зберегти християнську віру навіть у часи мусульманської навали. Апостол Яків став покровителем Іспанії, неодноразово з'являвся перед військом у хвилини вирішальних битв.

Мощі святого зберігаються в соборі, названому на його честь, у тому ж місті, що тепер називається Сантьяго-де-Компостела (Сантьяго – місцева вимова латинського варіанта імені святого Якова).

Віталій КЛИМЧУК

КРИК ДУШІ

ПЛАСТИКОВІ КВІТИ НА ЦВИНТАРІ

Останнім часом питання штучних квітів набуває особливої ваги. Кожного року постаємо перед проблемою поминальних великодніх неділей, коли масово із ринку яскраві пластикові суцвіття перекочують на кладовища. Підприємливі люди чекають цих днів, немов щедрих жнив, адже на цьому можна непогано заробити. Екологи вважають навпаки: на цьому можна втратити значно більше, аніж заробити.

Та все ж – які квітки нести на Проводи: живі чи штучні?

Кажуть, що пластикові вінки і квіти мають мало спільного з виявом християнської віри, це традиція, що поширилася в радянські часи. Окрім їх зовнішнього привабливого вигляду, кожному потрібно знати дещо про склад отєї «нев'янучої» краси.

Експерти з'ясували, що розкладаючись, пластик виділяє отруту. Спалення таких квітів теж забруднює повітря токсинами, і тим ми дихаємо. Це пряма загроза здоров'ю, особливо такі викиди сприяють виникненню онкологічних захворювань. Закопувати їх також немає сенсу, бо вони не гниють (пластик розпадається протягом 300 літ). Знову ж таки, це шкода доквітлю і тим, хто ще живий. До того ж, пластикові вироби шкодять природі ще з етапу виготовлення сировини для них, для якої використовуються нафтопродукти.

Альтернативою пластиковим квітам можуть стати вінки з живих квітів та хвої, живі квітки, висаджені в ґрунт, газонна трава, сухоцвітки та свічки. Звичайно, це вимагає зайвих турбот і затрат. Але ж ми всі хочемо виявити померлим родичам і близьким повагу й любов, то чому ж не зробити це живими квітами і доглядом за могилками частіше?

Тему екологічної безпеки розглядали і на круглому столі в Академії державної пенітенціарної служби за участю представників Ради нацбезпеки та оборони. Ніхто не знає, скільки в масштабах країни ми принесемо на кладовища пластику, а це сировина дуже шкідлива.

Представники ж Православної церкви України кажуть: найперше в поминальні дні має бути духовний зміст, а не те, що принесемо в руках на гробки. Найбільш доречною для померлих є молитва, а живі квіти – символ вічного життя. Ще ж не так давно українські кладовища були вкриті килимом із барвінку: отого вічнозеленого і хрещатого.

А пам'ятаючи про мертвих, треба думати і про живих. Отож, виконуючи заповідь Божу «люби ближнього, як самого себе», подбаймо про здоров'я суспільства вже сьогодні.

Віталій КЛИМЧУК

Жидичинські монахи вакцинувалися

Ченці чоловічого монастиря Святителя Миколая Чудотворця пройшли щеплення проти коронавірусу. Про це повідомили 28 березня на фейсбук-сторінці «Жидичин-центр».

Оскільки монахи часто спілкуються з великою кількістю вірян, аби не наражати їх і себе на небезпеку, браття вакцинувалися й закликали інших.

На переконання намісника обителі архимандрита Константина (Марченка): «Християнство – це спільнота свідомих і думаючих людей, які вміють аналізувати, хочуть спасти свою душу та вберегти тих, хто поруч», – ідеться у дописі.

Флористка

жидичинського монастиря

Інтернет-видання «Конкурент» опублікувало статтю про квіткове оформлення жидичинської обителі.

Флористикою Свято-Миколаївського монастиря займається Наталка Табун. Дівчина викладає дизайн в ЛНТУ та займається не лише квітковим оформленням, а й іконописанням. Саме як художниця вона починала допомагати ченцям, а вже пізніше спробувала себе як церковний флорист. Тепер жодне свято не обходиться без її композицій.

Повніший допис можна прочитати на єпархіяльному сайті pravoslavivolyni.org.ua, у розділі «Статті».

Архієрей про любов Божу

Митрополит Михаїл поділився думками з приводу Хрестопоклонної неділі 4 квітня під час проповіді на літургії в соборі Святої Трійці у третю постову неділю.

З чим пов'язане це особливе богослужіння, коли ми співаємо: «Хресту Твоєму поклоняємось, Владико...»? Це значить, що любов Божа є не лише почуттям, яке ми очікуємо й отримуємо. Неміч людська не дозволяє робити людині те, що вона хоче. Як апостол Павло казав: «Те, що хочу робити, – не роблю, а те, що не хочу, – те роблю». Лукавий спокушає людину, що ніби вона нічого не зробить. І тоді в неї з'являється думка: може, покинути? Але Ісус Христос Свого хреста доніс до кінця – Свою місію на землі здійснив.

Тож чим для мене є сьогоднішній піст? Господь любить усіх однаково, хто прийшов на цю землю. Чим ми цінні перед Богом? «Де наш скарб? Наш скарб знаходиться посеред храму: це хрест, на якому зображений Ісус Христос. Заради цієї любові чи ми готові віддати життя, заради себе?» Господь дає нам дари для нашого ж блага. Той, хто хоче жити, той живе. Іноді рослина пробивається через асфальт, бо хоче жити. Це боротьба життя зі смертю.

На завершення владика зазначив, що маємо бути вдячними за ту любов, яку Бог проявляє до нас.

Вшанували композитора Степана Кривенького

Горохівський декан протоієрей Андрій Сидор побував на заходах, присвячених 80-літтю з дня народження заслуженого працівника культури України Степана Кривенького.

Зокрема, о. Андрій 6 квітня очолив паหาиду, на якій разом молилися міський голова Віктор Годик, інші поціновувачі, родичі митця. Опісля відбувся святковий концерт.

Композитор народився 6 квітня 1941 р. в с. Вільхівка Горохівського району в родині хліборобів. Організував хорівий колектив «Хлібодар» при районному Будинку культури. Його творча спадщина – понад тридцять пісень, які ввійшли до збірки «Волинь моя».

Владика Михаїл дарував квіти на Благовіщення

Усім дівчатам і жінкам, які 6 квітня прийшли в кафедральний собор Святої Трійці на всенічну, митрополит Луцький і Волинський подарував по троянці.

Високопреосвященний нагадав учасникам Богослужіння, що на іконі Благовіщення Пресвятої Богородиці ми бачимо

ХРОНІКА

Закінчення. Початок на с. 2

архангела Гавриїла, який явився благовістити Діві Марії про народження Спасителя, з лілією в руках. Це надихає архієрея підтримувати традицію, започатковану ним кілька років тому, – дарувати квіти, дякуючи жінкам за дітонародження.

У Луцьку попросилися з Сергієм Сулимою

У кафедральному соборі Святої Трійці відспівали бійця гірсько-штурмової роти військової частини А3892, який підірвався на міно-вибуховому предметі в зоні ООС. Чин похорону очолив митрополит Луцький і Волинський Михаїл.

У слові архієпископа нагадав, що ми живемо у стані війни, в нас є конкретний ворог, і про це треба пам'ятати. Адже ми вже «звикли» до таких умов життя. Для нас «поїхав на Схід» стало чимось буденним. А насправді ж ми проводжаємо своїх дітей на війну. І не завжди вони повертаються живими і здоровими. Нехай смерть Сергія Сулими стане для нас прикладом відданості й нагадає, що в нас є не лише буденні проблеми, а в нас іде війна.

7 квітня віддати шану загиблomu прийшли: декан протоієрей Микола Нецькар та інше духовенство кафедрального собору Святої Трійці, військові капелани, рідні та близькі полеглого, представники влади і громадськості, небайдужі лучани.

Після служби у храмі відбулася громадська панахида на Театральному майдані.

Священнослужителі садили ліс

Митрополит Михаїл у рамках всеукраїнської акції «Створюємо ліси разом» садив дерева в Галузівському лісництві Маневіцького деканату.

9 квітня перед початком роботи керуючого епархією та делегацію посадовців, депутатів, інших громадських діячів ознайомили з роботою лісового господарства, системою протипожежного захисту. Обговорили висихання лісів, причинами яких є насамперед зміни клімату і шкода, завдана жуком-короїдом. Потім учасники акції приступили до головної частини заходу – висадки трьох гектарів молодого лісу.

Ківерецький благочинний протоієрей Іван Семенюк із благословення митрополита 8 квітня взяв участь у посадці лісу в Сокиричівському лісництві. Основною метою акції було підвищення поінформованості суспільства щодо лісгосподарських заходів, поширення знань про ліси та їх важливість для життя на планеті, покращення екологічної ситуації в країні, виховання у підростаючого покоління шанобливого ставлення до природи.

На урочистостях відомої будівельної компанії

9 квітня митрополит Луцький і Волинський Михаїл побував на 60-річчя ПАТ «Луцьксантехмонтаж № 536», що є одним із жертводавців Волинської православної богословської академії та багатьох храмів.

Історія компанії почалася цього дня 1961 р., тоді вона входила до тресту «Промхімсантехмонтаж» із центром у Львові. Одним із ключових моментів її розвитку став прихід 1982 р. Віктора Чорнухи на посаду керівника тресту. Нині він голова наглядової ради, а генеральний директор – Ігор Чорнуха. Із 2000 р. компанія є однією з найпотужніших у Західній Україні та найбільшою будівельною компанією Волині. Виконує будівельні, монтажні, спеціалізовані та високотехнологічні роботи, працює на знакових державних об'єктах, промислових підприємствах, зводить житлові комплекси.

Проповідь архієрея: піст – це обмеження

Митрополит Михаїл розповів про зміст посту в казанні на завершення Божественної літургії 11 квітня в кафедральному соборі Святої Трійці.

В уявленні багатьох піст – це коли не можна їсти м'яса. Проте це не так, пояснює архієпископ. Піст – обмеження як щодо їжі, так і в духовному плані. Обмеження в їжі

— З ЦЕРКОВНОГО КАЛЕНДАРЯ — НЕДІЛЯ ЧЕТВЕРТА ПІСЛЯ ПАСХИ. ПРО РОЗСЛАБЛЕНОГО

У цьому євангельському читанні йдеться про одне із див Ісуса Христа в Єрусалимі. Біля чудодійної купелі збиралися немічні. Один із них, що слабів 38 років, утратив надію на виздоровлення, бо під час «збурення» води янголом, яке давало силу хворим, не міг втрапити до купелі – завжди його випереджали.

Зцілення коло купелі Вифезда описується лише євангелістом Іваном (Ін. 5:1–16). Воно є одним з дев'яти чудес, у яких було задіяно воду, та одним із семи, здійснених у суботу.

Іван вказує, що подія відбулася під час юдейського свята, але не каже – «свято Господнє» (Вих. 12:14), підкреслюючи тим духовний занепад Господніх свят серед тогочасних юдеїв. Бог наче перестав бути центральною подією торжества: на празник люди їли, пили і веселилися, виконуючи власні бажання замість волі Божої.

У євангельській історії простежується певний переключення із сучасністю. Суспільство втратило відчуття справжніх духовних цінностей за привабливістю матеріальних благ. Звичайно ж, рівень заможності не в усіх однаковий. Хтось має дім як повну чашу, а хтось подекуди не має кусня хліба на вечерю. До матеріального статку часто дориваються прудкіші й більш метикуваті, забуваючи про духовність.

Не всі люди прозирали до розуміння істинних цінностей, справжнього багатства, дарованого Творцем. «Ісус, побачивши, що він лежить, і знаючи, що вже довго хворіє, говорить йому: чи хочеш бути здоровим? Недужий відповів йому: так, Господи! Але людини не маю, щоб, коли збуриться вода, опустила мене в купальню; коли ж я прийду, інший вже поперед мене входить» (Ін. 5:6–7). Чи не про сучасний метод здобуття цінностей ідеться в оповіді? Завжди є сподівання на впливове знайомство, «свою руку» для вирішення складних питань, а про допомогу Всевишнього забуваємо. Втім, багато чого залежить від самих нас, «бо кожний, хто просить, одержує, хто шукає, знаходить, хто стукає, тому відчиняють» (Лк. 11:10).

Як можна змінити світ, лише надіючись

на когось зі сторони і чекаючи милості від випадку? Ісус чітко поставив питання: «Чи хочеш бути здоровим?» (Ін. 5:6). Отже, людина здатна на дива, коли має впевненість у власних силах завдяки Божій допомозі. Навіть десятки літ тяжкої недуги можуть відійти в небуття перед мужнім наміром одужати, змінити докорінно своє життя.

Ми постійно скаржимося на прояви корупції, несправедливості нашого суспільства, ждучи вирішення питання з чіткою рукою, і зовсім байдужі до власної участі. Маючи впливове знайомство, швидше можна вирішити наболіле питання, але не оздоровитися повноцінно, бо більше – ще глибше впасти в тенета недуги духовної. Адже віддати тому, хто допоміг вирішити питання, – справа «честі». Отже, ми самі стаємо учасниками корупції, кумівства, блату. А є, виявляється, Той, Хто не вимагає взаємної подачки, Кому не потрібно жити за принципом «дай за дай». Він творить добро безкорисливо, тільки за те, що ми повністю віримо у Його добро і любов до нас.

«А зцілений не знав, хто він, бо Ісус зник у натовпі, що був на тому місці» (Ін. 5:13). Месія не вважав за потрібне звертати увагу людей на власних діях, адже той, кому потрібно про це знати, бачив Його благодіяння. Чи не приклад для наслідування дає нам Господь? Не чекайте похвали за добро, бо про нього стає відразу відомо так само, як і про наші найпотаємніші гріховні помисли. Недаремно щасливе завершення розповіді про розслабленого звучить із певною пересторогою: «Потім Ісус зустрів його у храмі і сказав йому: ось ти одужав; не гріши більше, щоб з тобою не сталося чого гіршого» (Ін. 5:14).

Часто буває так, що ми звертаємося до Бога із проханням про допомогу в разі гострої необхідності. Отримавши бажане, забуваємо навіть подякувати. Чи почує наші слова Творець наступного разу? Адже, дійсно, наступного – з нами може скоїтися щось гірше. Розслаблятися у вірі Божій не можна й на мить, бо відчувати постійно Божу підтримку – це справжнє і неповторне диво.

Віталій КЛИМЧУК

— ХУДОЖНЄ СЛОВО — ОБІТНИЦЯ МОВЧАННЯ

Одного разу четверо ченців зачинилися в келії гірського храму, склавши обітницю мовчати сім днів. До них мав доступ тільки хлопець-служка, що приносив усе потрібне.

Коли настала ніч, у келії почав згасати світильник. Здавалося, що він от-от згасне. Один із ченців, той, що сидів до вогню найближче, не на жарт стривожився і вигукнув:

– Хлопчику, поправ швидше гніт!

Почувши це, чернець, що сидів поряд, сказав:

– Нащо говориш, коли дав обітницю мовчання!

Той, що сидів далі, дуже розсердився на обох за порушення обітниці та промовив:

– І що ж ви за християни!

Тоді старший чернець, сидячи на головному місці, з поважним виглядом прорік:

– Тільки я один зміг промовчати!

стосується не лише окремих продуктів, але й кількості. «Можна ж і хліба з'їсти забагато», – каже керуючий епархією.

Також архієпископ додає: багато хто розповідає, що дотримується посту, бо хоче схуднути, чи тому, що так модно. Але це теж неправильно. Піст існує для того, щоб очистити, в першу чергу, душу, а не тіло, і з чистим серцем зустріти Воскресіння Христове. Саме такого постування побажав митрополит Михаїл вірянам.

Християнська етика у школі: якою їй бути?

Луцька рада церков порушила питання викладання у школах територіальної громади «Основ християнської етики». У суспільстві це викликає різні думки. Тож організовано круглий стіл, аби духівництво і громадськість змогли обговорити всі «за» і «проти».

У дискусії, яку 15 квітня влаштував громадський рух «Свідомі», з благословіння митрополита Луцького і Волинського Михаїла взяв участь ієромонах Димитрій (Франків), кандидат богословських наук (PhD), співробітник Волинської православної богословської академії.

Під час зустрічі чернець висловив думку, що варто розробити конфесійно спрямовані курси християнської етики (православної зокрема, поряд з іншими) та дозволити батькам і шкільній адміністрації обирати між ними. На думку отця Димитрія, аморфна «християнська етика» – це штучне утворення, властиве для пострадянського суспільства як якийсь компроміс, що втрачає справжній християнський сенс, зберігаючи зовнішні ознаки і формальні прив'язки.

Чинну ж програму із цієї дисципліни складено спільно світськими педагогами та представниками християнських конфесій (у тому числі тих, що возз'єдналися в Православну церкву України) та затверджено Міністерством освіти і науки. У пояснювальній записці до неї сказано: «Курс „Основ християнської етики“ є дисципліною християнсько-світоглядного, культурного та освітньо-виховного спрямування, який вибудовується як фундамент буттєвих цінностей сучасної людини. Він не є вченням віри, не включає релігійних обрядів, не ставить за мету залучення до певної конфесії».

Митрополит проповідує: згрішив – покайся, покаєшся – спасешся

Про важливість змін і постійний рух у житті говорив владика Михаїл 18 квітня під час казання в неділю Марії Єгипетської у кафедральному соборі Святої Трійці.

Архієпископ закликав кожного відповідати на запитання: «Що для мене означає ось цей постовий період?». Чим він запам'ятовується і відрізняється від минулорічного? Адже ми з користю проводимо час, лише коли спостерігаємо зміни. Бо зміни – це розвиток, це життя. Якщо ти не змінюєшся – ти псуєшся, запевняє владика Михаїл і наводить приклад: стояча вода – як болото, яке тебе поглинає. А проточна вода, навіть якщо забруднилася, очищується.

Так само і людина, коли згрішила і покалася, повинна зробити висновки і йти далі. «Згрішив – покайся, покаєшся – спасешся», – запевняє митрополит. Отож закликає до постійних змін та духовного розвитку.

Мизове: освячено банер героям Небесної сотні

Настоятель храму Різдва Пресвятої Богородиці цього села Старовижівського деканату священник Богдан Маримон відслужив панахиду по односельцях, загиблих у російсько-українській війні, та освятив постер героям України, встановлений на території церкви. Про це повідомив сайт громади у фейсбуці.

Ініціатором ушанування земляків є підприємець і благодійник Роман Воробей (майданівець, учасник АТО), який власним коштом придбав необхідні матеріали. Допомагали йому депутат Ковельської райради Іван Омельчук та селяни.

Інформаційна служба епархії

«ВОСКРЕСІННЯ – ЗІШЕСТЯ ДО АДУ»

Воскресіння Христове – найбільше та найвеличніше свято християнського світу, основна подія євангельської історії. У давній іконографічній традиції воно відображається в сюжеті «Воскресіння – Зішестя до аду», де підкреслюється не стільки сам момент Воскресіння, коли Христос встає із гробу, а Його сходження до пекла, що є таємницею Великої суботи. Це символічний образ, адже свято Воскресіння Христового не мало своєї канонічної ікони, тому що ніхто не бачив самого Воскресіння.

Перші образи із цим сюжетом з'явилися у Візантії не раніше VIII ст., разом із християнським ученням вони поширилися на Русі. Одні з найдавніших зображень на цю тему – фреска в київському соборі Святої Софії (XI ст.) та фрагмент стінопису з церкви Івана Богослова в Луцькому замку (XIV ст.). Відомий цей сюжет також із мініатюри Київського Псалтиря, що датується 1397 р.

На візантійських ранньохристиянських іконах «Воскресіння Христове» ніколи не зображався сам момент Воскресіння. На них було відтворено «Зішестя Христа до аду», а точніше те, як Христос виводить звідти Адама, Єву та старозавітних пророків. Саме цей іконографічний тип є канонічним, оскільки відображає традиційне вчення про перемогу Христа над смертю, воскресіння Ним мертвих і виведення їх з пекла.

Іконографічним джерелом сюжету є ряд апокрифічних творів («апокрифос» грецькою означає – приховане, таємниче, сакральне знання, а під «апокрифами» розуміються ті древні тексти, котрі не ввійшли до біблійного канону): «Протоєвангеліє Никодима» (III ст.), «Слова Єсвевія» (IV ст.), «Євангеліє Петра» (II ст.), окрім того – писання оців Церкви та богословів.

У Євангелії немає безпосередніх описів цієї події, але про «зішестя до аду» згадується, зокрема, у Першому посланні апостола Петра (4:6), Діяннях апостолів (2:27). Остаточна композиція сюжету сформувалася після часів іконоборства (IX ст.) і почала займати чільні місця у мозаїчних циклах відомих християнських монастирів.

В апокрифічному «Євангелії Никодима» центральне місце займає діалог між сатаною і пеклом. Пекло намагається чинити опір пришествю Христа і лунає голос: «Підніміть брами!». Почувши, пекло питає: «Хто є цей Цар слави?». Ангели кажуть: «Господь, міцний і сильний».

І негайно мідні брами та залізни засуви ламаються, усі зв'язані мертві звільняються від кайданів, сатана ув'язнюється у пеклі. Далі описується переведення Христом померлих із пекла до раю.

Зміст сюжету ікони «Воскресіння – Зішестя до аду» тісно пов'язаний з ідеями Старого Заповіту, розумінням старозавітної Пасхи. Це живописно-образне пояснення переходу віруючих з аду до раю, з рабства гріха – до благодаті. Візуалізація цієї оповіді в сюжеті символізує сходження Христа не у глибини аду, а в місце старозавітних святих. Христос іде не до грішників, бо їм немає дороги назад, але до старозавітних праведників, які, перебуваючи там, чекали на прихід Месії. Адже через гріхопадіння Адама вся людська природа втратила цілісність та була позбавлена Божою благодаттю.

Композиція волинської ікони справляє враження урочистого та водночас глибоко містичного дійства. Загалом вона є строго класичною, канонічною та традиційною. Христос зображений у центрі, ніби в ущелині між високих гір-лещадок (плит), на тлі золоті з блакитною облямівкою (символ небесної благодаті) еліпсоподібної мандорли (особливої форми німба). Динамічне зішестя Христа показано за допомогою вільного руху сяючого золотом гіматія за Його спиною. Під ногами Ісуса – об'ємно потрактовані врата пекла, які автор написав надзвичайно реалістично, у вигляді збитої з дощок хвіртки з металевими засувами та клямками. Вони закривають темне провалля, що символізує ад. Незліченна кількість праведників прямує до Спасителя. На першому плані ліворуч зображено Адама, який стоїть на колінах та наче з усієї сили виривається з аду, схопивши Христа за праву руку. По іншу сторону від нього – Єва у смиренній позі, її погляд звернений до Спасителя, вона ніби чекає, коли Він зверне увагу й на неї.

Окрім Адама і Єви, у цій композиції обов'язково зображаються старозавітні царі Давид та Соломон. Юний Соломон – у червоному царському наряді, прикрашеному горностаєвим хутром. Поруч – немолодий, сивочолий, із сивою широкою бородою Давид. Він є прабатьком Христа за плоттю, адже

«ВОСКРЕСІННЯ – ЗІШЕСТЯ ДО АДУ»
Походить із каплиці Покладення риз Пресвятої Богородиці с. Прохід Ратнівського деканату.
Матеріали: дерево, левкас, темпера, золочення.
Реставрація 1991 р. (підприємство «Скіфія», м. Київ). Експонується у Музеї волинської ікони

Месія мав прийти з коліна Давидова. Голови обох царів увінчано коронами, а руки у молитві складені на грудях.

За спинами жінок, очолюваних Євою, автор написав пророка Мойсея з кам'яними скрижалями в руках. Присутність його постаті в композиції твору не випадкова. У християнському богослов'ї Ісус трактується як Мойсей Нового Заповіту. Стверджується, що так само, як старозавітний Мойсей звільнив свій народ від єгипетської неволі, Христос порятував усе людство з полону гріха.

У стилістичці образу проступають деякі риси архаїчності: вистурченість пропорцій у постатях, певна статичність та скова-

ність у рухах, майже відсутня індивідуалізація ликів, у пейзажі на другому плані спостерігаються залишки умовних форм лещадок. Водночас вражає докладність рисунка та пластичного моделювання при написанні одягу, живописне розгортання композиції углибину з малюнком містечкових будівель із вежами між гірок.

Колірна гама твору доволі насичена. Тут присутні глибокі зелені, червоні, блакитні, жовті барви. В одязі Ісуса Христа й Адама темно-червоні площини створюють ілюзію оксамитових тканин. Маляр не випадково акцентує увагу саме на цьому кольорі, адже в іконописній традиції він є символом любові, цілющої енергії і воскресіння, але в той же час означає жертву Христа, Його муки. Червоний колір тут – це символ безмежної взаємної любові Бога і людини.

Ікона «Воскресіння – Зішестя до аду» відноситься до спадку так званого Малоритського майстра, одного з найталановитіших іконописців Волині середини XVII ст. Працюючи над сюжетом, він використав зображення на цю ж тему з київського видання Тріоді Цвітної 1631 р.

Творчість Малоритського майстра, ймовірно, пов'язана з іконописною майстернею, що працювала в Бересті (тепер м. Брест, Білорусь) або ж у містечку Ратне на півночі Волині. У ряді наукових досліджень, музейних каталогів автор пам'ятки іменується Малоритським майстром через те, що більшість його творів походять із церков м. Малорита Брестського району.

На думку білоруських дослідників, ці пам'ятки – а вони зберігаються в Музеї волинської ікони та Національному художньому музеї Білорусі – слід віднести до місцевої берестейської школи малярства, яка могла бути пов'язана з брестським православним чоловічим монастирем Св. Симеона. Однак, оскільки певну кількість пам'яток знайдено у храмах Ратнівського р-ну Волині, не можна відхилити думку про існування майстерні у містечку Ратне.

Людмила КАРПЮК,
старший науковий співробітник
Музею волинської ікони

СВЯТА

ВЕЛИКДЕНЬ. ПАСКА. СВЯТКУВАННЯ

Це світле і надзвичайно урочисте торжество люди ждуть. Хто через Великий і суворий піст, хто просто рахуючи дні до червоної дати, а хто – готуючи святкові страви.

Великдень не даремно називають найсвітлішим святом у році. Адже воно дає надію на воскресіння кожному, змушує до благочестивих дій, очікуючи Царства Небесного. Великий день – це результат і спонук до вдосконалення, поваги до Божих законів і любові до ближнього.

Пасха – свято дуже давнє. Наші далекі предки відзначали щось трохи подібне ще задовго до становлення християнства і називалося воно Великдень – великий день. День весняної перемоги над зимою, світла над темрявою, тор-

жества життя над смертю. Також пов'язували це свято з весняними польовими роботами. Було прийнято пекти великодні бабки і прикрашати різноманітними способами яйця.

Ісус Христос після Свого воскресіння приходив до апостолів під час трапези. Його місце залишалося незайнятим, на середині столу лежав призначений йому хліб. Поступово з'явилася традиція у свято Воскресіння лишати хліб (по-грецьки «артос») у храмі. Його кладуть на особливому столі. Впродовж декількох днів артос обноситься під час хресних ходів навколо храму, а в суботу після благословення роздається віруючим. Оскільки сім'я є малою церквою, то поступово з'явився звичай мати

свій артос. Ним стала паска – високий, циліндричної форми хліб зі здобного тіста. Маючи під час пасхальної трапези на столі паску, маємо сподівання, що і в нашому домі невидимо присутній воскреслий Господь.

У західнослов'янських мовах назва свята перекладається як «Велика ніч»: чеською *Velikonoce*, польською *Wielkanoc*. У південнослов'янській болгарській мові, подібно до української назви, – *Великден*, македонці називають це свято *Велигден*.

Чимало народних обрядів відбувалися в Чистий четвер. Головний ритуал був – помитися: гадали, що в цей день вода особливо помічна від хвороб. Ретельно прибирали у хаті й надворі. Однорічних діток уперше стригли саме у Великий четвер. То був цілий ритуал. До першої стрижки матері навіть умисне шили вишиванки, на яких зображали орнаменти, що «захищають» дитину.

Чистий четвер також вважається найкращим днем для варіння та прикрашання яєць. Традиція налічує вже близько 8 тисяч років. Писанка – символ Сонця, життя. Дослідники сходяться на думці, що християнська церква засвоїла значно давнішу традицію використання фарбованих яєць, адже ве-

личезна кількість міфів – від Азії до Америки – розповідає про народження світу чи появу перших істот із яйця.

З уведенням християнства поступово змінюється і символіка писанки. У християнській традиції яйце символізує подолання смерті, торжество життя і благополуччя. Це знак воскресіння Христа і спасіння людини. Звичайно ж, писанка – великодні предмети, та все ж на Великдень головне – не яйця, а молитва.

Традиційне «Христос воскрес!» лунає вдосвіта. Вітати одне одного – христосуватися – починають відразу після пасхального богослужіння. Під передзвін та врочистий спів освячують усе, принесене в прикрашених кошачках. Люди поспішають додому – до сім'ї, родини, особливо якщо вдома з нетерпінням чекають свяченого старенькі й хворі, найменші.

Народні гуляння традиційно починаються на Пасху ввечері. Улюбленими розвагами на Великдень, які в деяких регіонах країни тривають до двох тижнів, можна назвати хороводи, котрі в Західній Україні іменують «гаївками». Великодні гаївки мають світський характер. Після тривалого посту молодіжні забави, грайливі пісні особливо оживляли кожен містечок. На Ве-

ликдень молоді на площі коло церкви починала водити гаївки – переважно дівчата. У гаївках передусім воздавалася хвала весні й водночас молодості:

*А вже ж весна воскресла!
А що ж вона принесла? –
Весняную росу,
Дівочью красу...
Пришла до нас весна красна,
Гаївочку нам принесла,
Для панянок гаївочку,
Для парубків мандрівочку.
Станьте, панянки, в коло,
Заспівайте весело!*

Свято Воскресіння Господнього традиційно відзначається весною, коли оживає природа, наливаються життєдайними соками рослини, обіцяючи щедрі врожаї. Життя продовжується в повноцінному плінні літ, і навіть сувора зима, яка приходить на зміну осіннім щедрим дарам, не дає сумніву у вічному часопліні. Людина як витвір Господа наділена Його щедрістю і любов'ю до вічного життя. Не тільки сподіваємося на Царство Небесне, а й, перебуваючи на грішній землі, відчуваємо впевненість у власних силах і повсякденну підтримку Творця.

СВЯТИНІ ВОЛИНИ

АРХІЄРЕЙ НА УРОЧИСТОСТЯХ У КОВЕЛІ

Митрополит Луцький і Волинський Михаїл 7 квітня побував у Ковелі з нагоди 30-ліття відновлення храму та престольного празника й очолив Божественну літургію.

Керуючого епархією привітали вихованці парафіяльної недільної школи. З ним молилися: старший декан благочиння протоієрей Іван Бонис, настоятель протоієрей Василь Мичко, інше духовенство Ковельського та

Старовижівського деканатів, а також міський голова Ігор Чайка, голова райдержадміністрації Ольга Черен, голова райради В'ячеслав Шворак.

Владика нагородив орденом «За церковні заслуги» о. Василя, матінку Марію Левочко, іншими церковними відзнаками – парафіян, які активно відбудовували церкву. Опісля духовенство відвідало могилу попереднього

настоятеля – священника Петра Левочка.

У слові архіпастир привітав присутніх зі святом та зазначив, що сьогодні Благовіщення ми відчуваємо з особливим трепетом. Для нас це добра звістка про народження Ісуса Христа, окрім того – вшанування жінки-матері. У Старому Заповіті жінка була здебільшого приниженою, особливо якщо не народжувала. Сам дар життя приноситься через жінку. Сьогодні поширюються хибні західні ідеї про «шлюб» чоловіка з чоловіком чи жінки із жінкою. Але християни знають, що сім'я – це союз чоловіка з жінкою. І головним у цих стосунках є поняття любові. Без любові неможливо мати добрі стосунки людини з людиною і людини з Богом. Бо через велику любов Бог і створив цей світ, через велику любов Бог створив і людину.

Свято Благовіщення, наголосив високопреосвященний, – це свято радості, надії, натхнення: жити, радіти і бути щасливими, жити і народжувати людей. На завершення владика побажав, аби Господь благословив кожного, хто ще не одружений, – одружитися, а хто ще не народив, – народити.

Протягом сотень літ Благовіщенська церква в Ковелі боролася за звання головного храму міста, була закрита і перебудована кілька разів.

Історія цього Божого дому починається за князів Сангушків, коштом яких зведена, ймовірно, в 1505 р. Першою згадкою про храм

є грамота 1549 р. про передачу його королевою Боною під опіку священникові Михайлу.

В 1829 р. до нього приєднано Хрестовоздвиженську церкву. Поруч, за 100 метрів, був Воскресенський собор. Порівняно з ним церква Благовіщення Пресвятої Богородиці мала набагато бідніший вигляд. Але 1848 р. Воскресенський собор повністю знищила пожежа. Головною православною святинією Ковеля стає Благовіщенський храм.

Згодом Хрестовоздвиженська церква змогла отримати власний прихід, що дозволило відібрати землі у Благовіщенки. Храм почав поступово занепадати. Після того як 1877 р. відновили Воскресенський собор, тут потрохи припиняються богослужіння, і врешті його вирішили закрити. У 1903 р. храм знов освячено і відкрито. 1928 р. сюди прибув з еміграції єпископ Ігор (Губа), правили українською мовою.

У 1961 р. храм закрили і створили краєзнавчий музей, потім спортивний комплекс. Але 1991 р. згуртувалася релігійна громада, Божий дім знову став діючим. У 1992–2005 рр. настоятелем був священник Петро Левочко (тоді йшла боротьба за утвердження Київського патріархату). В 2005 р. настоятелем став протоієрей Василь Мичко, відбулося святкування 500-ліття Благовіщенського собору.

Наступні події: 2006 р. – повернуто хреста із центрального купола старого храму; 2008 р. – віднайдено фундамент вівтарної частини давньої церкви; 2010 р. – оновлений собор освячено; 2012 р. – віднайдено ікони євангелістів Йоана, Луки, Марка (1912 р.); 2011–2014 рр. – виготовили і встановили новий іконостас; 2015 р. – святкування 510-ліття святині; 2017–2019 рр. – перекриття собору.

Оксана КАРНКОВСЬКА

СВЯЩЕННИЧИЙ ШЛЯХ

ВОЇН-ІКОНОПИСЕЦЬ СТАВ ДИЯКОНОМ

Митрополит Луцький і Волинський Михаїл звершив дияконську хіротонію над студентом Волинської православної богословської академії, учасником АТО Русланом Кашаюком. Висвята відбулася 11 квітня за Божественною літургією в кафедральному соборі Святої Трійці.

У 2012–2014 рр. він був послушником у монастирі в Криму. Коли почався Майдан, отримав перше поранення. З початком бойових дій на Сході пішов служити на передову в батальйоні «Айдар», зазнав контузії. У м. Щастя на Луганщині побудував капличку, в інших населених пунктах Сходу відновлював пошкоджені храми.

До школи іконопису Руслан потрапив за оголошенням у фейсбуці. Волонтери допомогли із влаштуванням

у Києві. Нині займається іконописанням та іншим образотворчим мистецтвом. Завдяки цій «духовній арт-терапії» йому повернулася мова, яку було втратив.

Колишній військовик організує благодійні виставки в Україні й Західній Європі. Одна з них – «З вірою до перемоги» – проходила у 2017 р. в приміщенні Верховної Ради. У 2019 р. у ВНУ ім. Лесі Українки відбулася презентація портретів учасників батальйону «Айдар», у лютому 2021-го у ВПБА – експозиція портретів загиблих воїнів батальйону. Імпреду до Дня добровольця (картини в унікальній техніці – малюнок на склі) влаштували і в луцькому ТРЦ «Порт-Сті».

У Рівненському обласному госпіталі ветеранів війни, що в селищі Клевань, Руслан допомагав реабілі-

туватися людям з інвалідністю: малювали разом ікони. Навчав онкохворого солдата танкового батальйону «Звіробій» Володимира Бабія, який лікувався в Луцьку, техніки іконопису.

Митець продає свої роботи на благодійних аукціонах, виторг віддає найбільш потребуючим. Аби врятувати недужого побратима Андрія Луцька, продавав картини, виручені кошти передав хворому.

Руслан вірить, що мистецьким шляхом його веде Господь: «Люди відвертаються від Бога, а Він завжди з нами. Я знаю точно, що Він мене береже. До цього я з рису, гречки ікони робив. Зараз расту, розвиваюся, бо далі Бог веде».

Оксана КАРНКОВСЬКА

Світлина із сайту visnyk.lutsk.ua

ХУДОЖНЄ СЛОВО

КРАЙ ПРІРВИ

Ви чули історію про принца, який шукав собі візника?

Три претенденти прийшли до нього, і він повіз їх до прірви. Стоячи на краєчку глибокої ущелини, запитав:

– На якій відстані від прірви могли б ви спинити мою колісницю?

Перший озирнувся навколо і сказав, що зможе спинити баских коней за метр до обриву. Другий почав переконувати, що за пів метра.

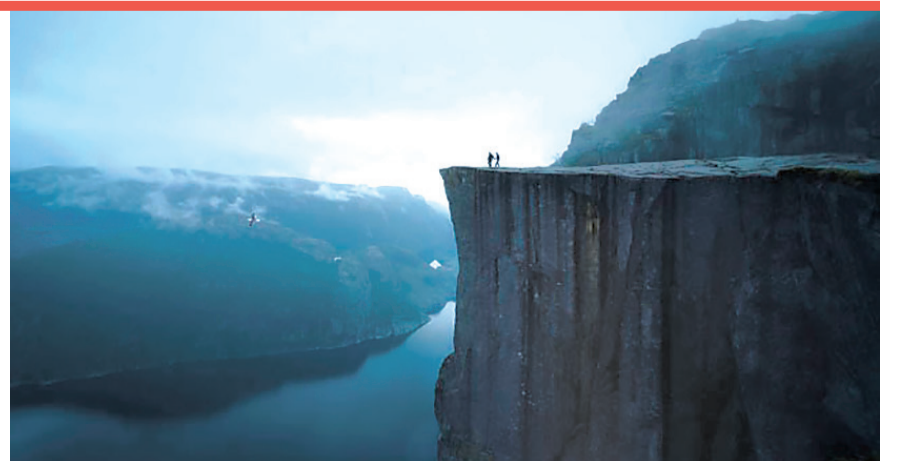
Третій відійшов од страшного місця і сказав:

– Ваша величносте, я спинив би коней, як тільки би зрозумів, що попереду прірва.

– Саме такого чоловіка я й шукав, – промовив принц.

***

Не будьмо самовпевненими у тому, що не впадемо в гріх: тримаймося від гріховної прірви подалі, не ризикуймо вічністю. «Будьте тверезі, пильнуйте, бо супротивник ваш диявол ходить, рикаючи, наче лев, і шукає, кого б пожерти» (1 Пет. 5:8).

ТОЧКА ЗОРУ

Хоч би там як, а цивілізація віддаляє людину від первозданного вигляду. Господь створив розумну істоту за подобою Своєю, надавши їй не тільки розум, а й потужну тілесну силу. Ще не до кінця відкрив Він можливості людського організму, однак навіть те, що маємо, особливо за останнє століття, – вражає.

Але це стосується результату наших думок, інтелекту, відкриттів. А ось зовнішній вигляд коригується небувалими темпами. На озброєнні чоловіків, як ніколи, є досконала бритва, яка видозмінює першооснову образу. Юний хлопець може бути з симпатичною акуратною борідкою, а літній пенсіонер ніколи навіть не носив козацьких вусів. Кожен воліє керуватися власними вподобаннями щодо зовнішності. Свідомо оминемо тему видозмін у жіночій статі – виростає ціла індустрія пластичних операцій.

Ідеться насамперед про чоловічу споконвічну традицію носити бороду. Адже вона символізує досвід, прожиті роки, життєву мудрість. Ставши перед дзеркалом, кожен мужчина бачить перед собою не тільки поважного чоловіка, а й подобу Творця, яка спонукає його жити за Божими правилами.

У Святому Письмі щодо назореїв, свого роду старозавітних ченців, сказано: «В усі дні обітничі назорейства його бритва не повинна доторкатися до голови його; до закінчення днів, на які він посвятив себе в назореї Господу, святий він: повинний рости волосся на голові своїй» (Чис. 6:5).

Довге волосся у священнослужителів – це традиція. Швидше за все, вона прийшла з православного Сходу під впливом чернецтва. У всьому православному світі, в тому числі у східних слов'ян, носіння бороди і подовженого волосся у священників було нормою. Виняток становила західна частина християнського світу. Римська традиція наказувала стригтися і голитися. Це було обумовлено гігієнічними нормами тієї епохи. Західноєвропейська медицина тоді наказувала в цілях особистої гігієни для запобігання хворобам і появи паразитів обстригати волосся і голити бороду. Купатися в річці, як це робимо ми зараз, вважалося антисанітарією, адже багато вчених доводили, що у водоймах – різні джерела інфекцій. На Сході ж, навпаки, омовіння, в тому числі із зануренням, вважалося обов'язковою щоденною нормою.

У церковній традиції носити довге волосся священнослужителями змінив інший звичай – вистригати волосся на тім'я, що символізувало терновий вінець Ісуса Христа (тонзура). Ця традиція прийшла з Візантії. Там звичай вистригати волосся існував із часів ранньохристиянської Церкви, але остаточно утвердився в VII ст. (21-ше правило VI Вселенського собору 692 р.). Зачіска кліриків передбачала вистрижене волосся зверху, на тімені, і підстриження їх знизу «в коло». На Київській Русі вистрижена маківка кліриків отримала назву гуненці. Виголена частина покривалася невеликою шапочкою – скуфом.

З XVII століття в Православній церкві іс-

БОРОДА

ували вже дві традиції разом: не стригти волосся і вистригати гуненці. Ймовірно, з тих самих пір, як священники стали відпускати довге волосся, воно для них перетворилося на об'єкт підвищеної уваги. Так Церква зіткнулася з необхідністю виробити деякі рекомендації щодо того, яким має бути ставлення до свого волосся кожного ієрея. Про зовнішній вигляд священника, як і про догляд за волоссям, говорить один із розділів пастирського богослов'я – науки про моральні якості й обов'язки ієреїв. Зачіска священника, як і весь зовнішній його вигляд, повинна свідчити про скромність і стриманість. Кошлате, незачесане, брудне волосся, так само як і надмірно доглянуте й укладене за світською модою, розцінюється як неприпустиме для духовенства. Щодо волосся потрібно уникати крайнощів.

У церковній традиції як борода, так і довге чи подовжене волосся були і залишаються відмінними ознаками православного духовенства, що цілком узгоджується і з богослужбовим одягом, і з традиційним сприйняттям духовенства православним народом.

Проте семінаристам, студентам духовних академій, як правило, не дозволялося носити бороди аж до висвячення. Але й тут без впливу сучасних тенденцій не обійшлося. Адже студенти – майбутні духівники, і вже з молодих літ повинні вживатися в образ панотців не тільки духовно, а й зовні. У Волинській православній богословській академії,

яка діє згідно з внутрішнім статутом, записано так: «Носіння відповідної зачіски й бороди дозволяється студентам за умов охайного догляду за ними». Це правило введено в дію наказом ректора і затверджено вченою радою Волинської православної богословської академії.

Є й інший внутрішній статут – армійський, який строго забороняє бороди військовослужбовцям строкової служби. Але поряд із цією заборобою там існує ще ряд суттєвих заборон щодо зовнішнього вигляду та поведінки. Зрештою, у війську свої правила, так, як і в кожному монастирі, звідки і пішла приказка – «зі своїм уставом у чужий монастир не пнися».

Історія пам'ятає навіть царські укази щодо заборони носіння бороди. Російський цар Петро I з початку свого правління взяв курс на зближення із Заходом. Наочно це проявилось в турботах імператора про те, щоб російські люди і зовнішнім виглядом нагадували європейців.

У серпні 1698 року він повернувся з першої подорожі Європою. Наступного дня Петро Олексійович у зборах бояр велів принести ножиці і власноруч публічно позбавив бороди кількох бояр знатних родів. Витівка 26-річного вінченосця шокувала всіх, але на цьому Петро I не зупинився. Нові порядки приживалися тяжко. Царя постійно осуджували, його нововведення не приймалися народом. Були випадки, коли чоловіки, втра-

тивши бороди, кінчали життя самогубством. По всій Росії ремствували, адже вважалося, що голити бороди – гріх, а священники відмовляли у благословенні безбородому.

Згодом цар установив податок на бороди, щоб усе-таки прищепити своїм підданам моду, прийняту в інших європейських країнах. Аби контролювати цю процедуру, ввели спеціальний жетон – бородовий знак, своєрідну квитанцію про сплату грошей за носіння бороди. Також було визначено і штраф за невиконання розпорядження.

У 1705 році вийшов ще один указ, згідно з яким усе чоловіче населення країни, за винятком священників, монахів і селян, було зобов'язане голити бороди і вуса. Податок за носіння бороди збільшили залежно від майнового стану. Лише в 1772 році це мито було скасовано. Як бачимо, диктатор усе ж помилювався від гоління бороди священників, ченців і селян. Цар-батюшка розумів складнощі цього процесу.

Зараз суперечки навколо гоління зменшилися. Будь-якому священнослужителю надано свободу у виборі форми і довжини своєї бороди. Для мирян же тепер борода – це данина моді, а не те, що пов'язане з вірою в Бога.

Мода на бороду і вуса в наш час особливо розвинена. Волосся на обличчі голять, стрижуть, укладають, надаючи їм бездоганного вигляду. Але не завжди і не всі займаються оформленням «рослинності» на обличчі. Повертаючись до звичаїв, прийнятих у православних християн, розуміємо, що не в бороді щастя. Відростити довгу бороду розуму не потрібно. І, звичайно ж, моральна гідність християнина ні якою мірою не залежить від того, як він ставиться до носіння бороди. Головне, безумовно, у змісті наших помислів, у чистоті думок і способі життя.

Але якийсь натяк на сутність справи в особливостях вигляду, звичайно, є. Одяг і зовнішність це продовження особистості людини, – і тому дрібниці нашого вбрання і виду говорять про певне облаштування душі. Зустрічаючи людину «по одягу», складаєте про нього якесь первинне враження. Тим паче, кожен священник має внутрішнє право на свою думку, відрізняється досвідченістю, завжди перебуваючи в центрі уваги, під перекрестям десятків, а може, і сотень поглядів.

Тому будь-який панотець повинен давати собі звіт, що його смаки, уподобання та звички, що мають відношення до зовнішнього вигляду, завжди можуть стати поживою для напружених роздумів.

Бачити в собі подобу Божу кожен православний християнин повинен не тільки у зовнішній схожості з Ісусом. У першу чергу ми повинні слідувати Його законам і правилам, що ідеально систематизують наше земне буття. А перебування на грішній землі це не що інше як здобуття скарбів небесних, підсумок яких чекає нас у Його Царстві. Питання бороди на Суді буде розглядатися далеко не в числі першочергових.

Віталій КЛИМЧУК

РОЗДУМИ

ДІАЛЕКТИКА СПАСІННЯ

Порятунок нашої безсмертної душі та отримання нового, духовного тіла за прикладом воскреслого Ісуса Христа базується на деяких істинах Нового Заповіту.

По-перше, з нього ми довідуємося: «тим, хто любить Бога, хто покликаний Його постановою, усе допомагає на добре. Бо кого Він передбачив, тих і призначив... А кого Він призначив, тих і покликав, а кого покликав, тих і виправдав, а кого виправдав, тих і прославив» (Рим. 8:28; 30). Отже, аби спаситися, потрібно любити Бога, щоб бути Ним покликаним до спасіння. Всевишній передбачає долю кожної людини ще до її народження, а тому призначає передбачених до спасіння і вже кличе їх до спасіння як спасених, виправданих і прославлених. Тому початок нашого спасіння цілком у руках Божих. Він не буде кликати до спасіння тих, котрі, як Він знає, знехтують цим закликком, хоча, звичайно, «хоче, щоб усі люди спаслися, і прийшли до пізнання правди» (1Тим. 2:4).

Словом, тільки Бог знає, і кличе їх до порятунку, який неодмінно відбувається через і в Сині Божому, як сказано у Євангелії: «Ніхто-бо не може до Мене прийти, як Отець, що послав Мене, не притягне його, – і того воскресу Я останнього дня» (Ів. 6:44); «Усе прийде до Мене, що Отець

дає Мені, а того, хто до Мене приходить, Я не вижну геть» (Ів. 6:37).

Та незбагненна для людського розуму любов Творця до Свого творіння простягається набагато далі. Навіть до тих, хто не розкається у своїх гріхах, Він ставиться так, ніби іноді про те забуває. При цьому слід пам'ятати, що спасіння наше неможливе без участі Сина Божого, Котрий є дверима у Царство Боже: «Я – двері: коли через Мене хто ввійде, спасеться, і той ввійде та вийде, і пасовисько знайде» (Ів. 10:9), а також дорогою, правдою і життям: «Я – дорога, і правда, і життя. До Отця не приходить ніхто, якщо не через Мене» (Ів. 14:6).

Отже діалектика нашого спасіння має такий вигляд: Небесний Отець повертає та кличе людей, передбачених Ним до спасіння, до Свого Сина, Котрий, у Свою чергу, приводить їх до Отця. В апостола Павла написано так: «А коли Йому (Сині) все Він (Отець) упокорить, тоді й Сам Син упокориться Тому, Хто все впокорив Йому, щоб Бог був у всьому все» (1Кор. 15:28). Таким чином, земна історія закінчиться тільки тоді, коли всі люди, передбачені Богом до спасіння, прийдуть у цей світ і завершать свою земну дорогу.

При цьому не слід забувати про роль у спасінні людства

і Духа Святого, Який бере безпосередню участь у порятунку кожної людини і буде виконувати Свою місію аж до кінця цього світу та до Другого приходу Христа.

Тож, підсумовуючи все вищевказане, можна діалектику спасіння звести і представити у цих словах Івана Хрестителя: «Отець любить Сина, і дав усе в Його руку. Хто вірує в Сина, той має вічне життя; а хто не вірує, той життя не побачить – а гнів Божий на нім перебуває» (Ів. 3:35–36).

Іван ВОЗНЕСЕНСЬКИЙ

ЕПАРХІАЛЬНИЙ КАЛЕНДАР

6 червня

День заснування храму: 10 років тому, 2011-го, – церква Великомучениці Катерини в Луцьку.

9 червня

День освяти храму: 20 років тому, 2001-го, – церква Святителя Миколая Чудотворця в Камени-Каширському.

10 червня

День висвяти: 20 років тому, 2001-го, – священник Ігор Кузьмич, настоятель парафії Великомученика і цілителя Пантелеймона (Залізнична лікарня), Апостолів Петра й Павла в Ковелі.

12 червня

День народження: 70 років тому, 1951-го, – протоієрей Дмитро Відник,

настоятель парафії Мучениці Світлани та Покрови Пресвятої Богородиці в Ковелі.

14 червня

День заснування храму: 15 років тому, 2006-го, – церква Святителя Іоана Золотоустого в Луцьку.

18 червня

День висвяти: 10 років тому, 2011-го, – священник Михайло Казанівський, настоятель парафії Великомученика Дмитрія Солунського в с. Муравище Ківерецького деканату.

19 червня

День заснування храму: 20 років тому, 2001-го (невідомо якого дня й місяця), – церква Святої Трійці в Маневичах.

23 червня

День висвяти: 30 років тому, 1991-го – протоієрей Степан Деленів, настоятель громади Першомученика Стефана у Торчині Луцького районного деканату.

Щирозердечно вітаємо вас із ювілеями, боголюб'язні отці, браття і сестри! Хай Господь благословляє усіх вас на многії і благії літа!

Інформаційно-видавничий центр епархії буде вдячний за повідомлення про помилки чи недопрацювання в цій рубриці газети, а також у календарному розділі сайту pravoslaviavolyni.org.ua. *Ще краще – звертатися за кілька місяців до ювілею і переконатися, що все гаразд.*

ОФІЦІЙНО

Священника Юрія Марчука призначено настоятелем парафії Апостолів Петра й Павла в Мар'янівці Горохівського дек. (указ № 18 від 31 березня 2021 р.).

Протоієрея Михайла Янкевича призначено духівником Східного округу Луцького райдек. (№ 21 від 13 квітня).

ПАЛОМНИЦТВА

4 травня – до Зарваниці. Виїзд о 7.30. Повернення – о 22.00. Пожертва 400 грн.

10–16 травня – до святинь Єгипту з поїздкою на гору Синай. Зголошуватися не пізніше ніж за два тижні.

16 травня – до святинь Києва: Печерська лавра – Федосіївський, Введенський, Видубицький, Іонівський, Михайлівський Золотоверхий монастирі – Андріївська церква – Володимирський собор – Волинська ікона Богоматері (Національний художній музей України). Виїзд 15 травня о 23.30. Повернення 16 травня о 23.30. Пожертва 700 грн.

22 травня – до святинь Львова. Виїзд о 6.30. Повернення – о 23.00. Пожертва 400 грн.

23 травня – до почаївських святинь: лавра – монастир Святого Духа (колишній лаврський скит) – монаше кладовище – джерело Праведної Анни – жіночий монастир Богоявлення Господнього у Кременці – храм Пророка Іллі в Дубенському замку. Виїзд о 6.30. Повернення – о 20.00. Пожертва 270 грн.

29 травня – на нічну Літургію в жіночий монастир Покрови Пресвятої Богородиці в с. Тростянець Ківерецького деканату. Виїзд 28 травня о 23.00. Повернення 29 травня – о 04.00. Пожертва 100 грн.

29 травня – до святинь Володимир-Волинського: собор і монастир Різдва Христового

– Юріївська церква – Василівська церква – Успенський собор – Зимнівський монастир. Виїзд о 7.00. Повернення – о 19.00. Пожертва 200 грн.

1–7 червня – до святинь Стамбула з поїздкою на Фанар. Зголошуватися не пізніше ніж за два тижні.

1–8 червня – до святинь Грузії (з відпочинком на морі в Батумі). Зголошуватися не пізніше ніж за тиждень.

10–16 червня – до Святої Землі (проща «Дорогою Ісуса Христа»): Хайфа – долина Армагеддон – Назарет – Кана Галілейська – гора Фавор – бібліяна Галілея – Ярденіт – гора Сіон – Ейн-Карем – Віфлеєм – Єрусалим – Віфанія – Юдейська пустеля – Єрихон – Мертве море – Лідда – Кумран. Зголошуватися не пізніше ніж за два тижні.

Реєстрація – не пізніше ніж за день до початку прощі (якщо не зазначено інше). Виїзд на всі богомілля – від Свято-Троїцького собору в Луцьку. Докладніша інформація та реєстрація – у паломницькому центрі епархії «Україна» (керівник Лариса Савчук) за тел. (050) 812-09-79.

СПІВЧУТТЯ

УПОКОЇВСЯ ПРОТОІЄРЕЙ ВОЛОДИМИР ЧЕРЕНЮК

21 квітня на 84-му році життя відійшов до Господа найстаріший клірик епархії протоієрей Володимир Черенюк, настоятель парафії Святителя Василя Великого с. Хорлуپی Ківерецького деканату.

Володимир Іванович Черенюк народився 13 жовтня 1937 року в с. Замлиння на Любомльщині. Після закінчення семирічної школи працював колгоспником, робітником на різних підприємствах, служив у війську. У 1968 році взяв шлюб, має п'ятеро дітей.

Коли батьки переїхали до Луцька, став прислужувати в кафедральному соборі Святої Трійці, у 1979-му прийняв сан диякона та ієрея, потому заочно закінчив Московську духовну семінарію.

Отець Володимир служив на парафіях сіл Суцьк, Хорлуپی (сорок літ), Борохів Ківерецького, Гаразджа Луцького благочиння, у храмі Холмської ікони Богородиці в Луцьку. Він один із перших на Волині перейшов у Київський патріархат разом із громадою (1 жовтня 1992 року). Став родоначальником цілої священничої династії.

Удостоєний кількох церковних відзнак, проте найбільшою завжди була повага і любов парафіян. Отець жив одним життям із селянами, серед яких служив і проповідував, не цурався найпростішої роботи, був добрим, вибачливим і доступним.

На цьому наголошував і протоієрей Михайло Онишук, луцький міський декан і настоятель храму Холмської ікони Божої Матері, очолюючи 22 квітня чин похорону в Хорлупах: «Владою священник не нагороджений, а запряжений і зобов'язаний», і отець Володимир на Божій ниві трудився як віл, до кожного мав за обов'язок знайти підхід, ні в чому не вивисуючись. Його свята простота буде оцінена там, де буде все оцінено, зазначив співслужитель у надгробній проповіді.

Нехай же милостивий Господь, Якому присвятив життя Його слуга Володимир, благословить небіжчика найголовнішою нагородою – оселить у Своєму Царстві Небесному. Митрополит Луцький і Волинський Михаїл, духовна консисторія просять про це ваших молитов, а матінці

Галині, всій родині та духовним чадам отця Володимира висловлюють співчуття із приводу втрати дорогої людини.

ПОЛОНКА: СПОЧИВ У БОЗІ БУДІВНИЧИЙ ХРАМУ

Газета «Волинь» (volyn.com.ua) 16 квітня опублікувала статтю про зодчого церкви Різдва Пресвятої Богородиці в с. Полонка Луцького районного деканату Анатолія Римаря, що відійшов до Господа.

Він був наділений професійним чуттям і фантазією, хоч не мав спеціальної освіти. Зводив у районі дошкільні, загальноосвітні навчальні заклади, житлові та громадські об'єкти. Але головною будівлею був храм, споруджений 1992 р. в Полонці. Божий дім поставив разом із синами, проєкт намалював сам і сам зробив розрахунки. Будівництво

почали 1991-го. У той час працював бригадиром пересувної механізованої колони № 173 тресту «Волиньсільбуд». «Коли починаю щось будувати, мушу бачити в голові завершення, яке воно має бути. Без цього навіть не починаю», – згадував майстер.

Допомагали й інші мешканці села, а також із сусіднього селища Вересневого, зокрема коштами. Трудилися згуртовано. А ще п. Анатолій про церкву пам'ятав усе: які параметри будівлі, скільки пішло цегли – і про диво, коли під час роботи впав із семиметрових риштувань та залишився неушкодженим.

Церква Різдва Пресвятої Богородиці (настоятель протоієрей Василь Янчук) – одна з перших на Волині, яка на початку незалежності України вийшла з Московського патріархату.

Оксана КАРНКОВСЬКА
Світлина із сайту volyn.com.ua

Шановні читачі, дорогі брати і сестри! Не використовуйте наш часопис у господарських цілях. Якщо газета Вам уже не потрібна – передайте її ближнім або в бібліотеку

<p>СЛОВО ПРАВОСЛАВНОЇ ЦЕРКВИ УКРАЇНИ – НА ВОЛИНІ</p>	<p>ЧИТАЙТЕ Різноманітна духовна література: запитуйте у храмах, книгарні-бібліотеці «Ключі» за адресою: Луцьк, просп. Волі, 2 (навпроти ЦУМУ, біля обласної юнацької бібліотеки). Розпорядок роботи: будні – 9.30–19 год; свята, суботи й неділі – 10–17 год.</p>	<p>ДИВІТЬСЯ Передача «Духовна абетка»: субота, 20.30; повтор у неділю о 16 год., середу – о 7 год. «12 канал»</p>	<p>СЛУХАЙТЕ Передача «Благо»: неділя, 7.30, FM-радіостанція «Сім'я і дім» (102,4 МГц).</p>	<p>ЧИТАЙТЕ, ДИВІТЬСЯ, СЛУХАЙТЕ Сайт pravoslaviavolyni.org.ua – історія, устрій епархії, святині, персоналії, документи, новини, фото, відео, газета, книги, аудіо, передруки.</p>
---	--	--	---	--

ВОЛИНСЬКІ ЕПАРХІАЛЬНІ ВІДОМОСТІ

Часопис Волинської єпархії Православної Церкви України

Свідоцтво про державну реєстрацію: ВЛ № 219 від 03.08.2004 р.
Засновник і видавець – Управління Волинської епархії
Православної церкви України (Волинська духовна консисторія)

Віддруковано у ФОП Борсук Л. П., м. Луцьк, пр. Волі, 27. Тел. (0332) 71-03-01, ел. пошта: poligrafbit_lutsk@ukr.net
Зам. № 1020 Наклад 1200 пр. Передплатний індекс 91241.

РЕДАКЦІЯ
Віталій КЛИМЧУК (головний редактор), Віктор ГРЕБЕНЮК (літературний редактор і коректор), протоієрей Віталій СОБКО, Микола ВОЛОШИН (верстка)

При використанні матеріалів часопису для публікації в інших ЗМІ посилання на нього обов'язкове. Редакція не завжди поділяє позиції авторів, які несуть відповідальність за достовірність поданої інформації, та залишає за собою право редагувати матеріали або не друкувати їх зовсім. Рукописи не рецензуються і не повертаються, листування з читачами – тільки на сторінках газети.

ДОВІДНИК ВОЛИНСЬКОЇ ДУХОВНОЇ КОНСИСТОРІЇ

43025 Луцьк, Градний узвіз, 1
volynkonsystoria@ukr.net
Час роботи: понеділок–п'ятниця (крім святкових днів), 10:00–16:00, обідня перерва – 13:00–14:00

КЕРУЮЧИЙ ЕПАРХІЄЮ
Митрополит Луцький і Волинський МИХАІЛ. Тел./факс (0332) 72-44-64

КАНЦЕЛЯРІЯ
Канцлер – протоієрей Микола ЦАП. Тел. (0332) 72-53-63
Вице-канцлер – протоієрей Олександр БЕЗКОРОВАЙНИЙ. Тел. (0332) 72-44-64

ІНФОРМАЦІЙНО-ВИДАВНИЧИЙ ЦЕНТР
Тел. (0332) 72-21-82
Голова центру – протоієрей Віталій СОБКО. Моб. (050) 661-56-68
Інформаційна служба (збір та опрацювання даних про діяльність епархії)
infosluzhba@ukr.net
Сайт – pravoslaviavolyni.org.ua
info@pravoslaviavolyni.org.ua

Пресслужба (співпраця зі ЗМІ) – прессекретар протоієрей Віталій СОБКО.
Моб. (050) 661-56-68 Pres-sluzhba@ukr.net
Газета «Волинські епархіяльні відомості». Hazeta.yjev@gmail.com

Телестудія «Собор» – гол. редактор диякон Сергій ПАНАШУК
Радіостудія «Благо» – головний редактор протоієрей Віктор ПУШКО.
Тел. (095) 126-40-77. Blago@ukr.net
Видавничий відділ і книгарня-бібліотека «Ключі» – завідувач Дмитро ГОЛОВЕНКО. Тел. (050) 339-73-66, (067) 570-57-97
kljuchi@ukr.net

КАПЕЛАНСЬКА СЛУЖБА
Старший капелан – протоієрей Олександр БЕЗКОРОВАЙНИЙ
Інспектор з питань місійної діяльності – протоієрей Юрій БЛИЗНЮК.
Тел. (0332) 20-00-25, моб. (095) 538-05-87

ПЕНІТЕНЦІАРНА СЛУЖБА
Голова – протоієрей Андрій МОВЧАНЮК. Тел. (050) 661-12-46, garasd100@gmail.com

ПАЛОМНИЦЬКИЙ ЦЕНТР «УКРАЇНА»
Керівник Лариса САВЧУК. Тел. (0332) 71-83-77, моб. (050) 812-09-79
Уповноважений епархії у справах сім'ї – протоієрей Василь КЛОЧАК. Моб. (066) 571-75-27

ЄДИНА ЦЕРКВА

СПІЛЬНИЙ ВЕЛИКДЕНЬ ДЛЯ ВСІХ ХРИСТИЯН

ІДЕМО ДО 1700-ЛІТТЯ ПЕРШОГО ВСЕЛЕНЬСЬКОГО СОБОРУ, КОТРИЙ УСТАНОВИВ ОДИН ДЕНЬ ПАСХИ ДЛЯ ВСІХ

325 року, з 14 червня по 25 серпня, в місті Нікея (тепер Ізник у Туреччині) в імператорських палатах відбувся Перший Вселенський Собор Християнської Церкви.

Вселенські Собори – це найвищий орган управління в християнстві, на них вирішують найголовніші питання (щоправда, вже не скликалися багато століть). І римський імператор Константин, у 313 році запровадивши Христове вчення як державну релігію в своїй державі, зіткнувся з необхідністю організувати саме такий Собор. У ньому взяли участь сотні найбільш авторитетних богословів з усієї імперії – єпископи, пресвітери, диякони. Папи Римського, щоправда, не було, тільки повноважна делегація (всі рішення Вселенських Соборів єпископи Рима, не будучи присутні на жодному, потім затверджували).

Справ на розгляд назбиралося багато. Зокрема, головне свято – Великдень, новозавітну Пасху – різні громади відзначали в різний час, а це було неприпустимо.

Пасху, або ж Песах, празник на честь визволення юдеїв із єгипетського рабства, у старозавітній церкві святкували теж не всі разом. У Біблії (Книга Вихід, гл. 12) сказано, що це треба чинити на чотирнадцятий день місяця нісан, але сам той місяць був не завжди в одну пору. Вважається, що з давніх часів та це за земного життя Ісуса Христа це визначалося ось як: віруючі мали за обов'язок пильнувати, коли на їхніх полях в околицях Єрусалима дозрівали перші колоски, їх мерщій жали і приносили первосвященнику. Той урочисто проголошував, що, таким чином, почався нісан, і всі готувалися до Пасхи. Але дві головні течії тогочасного юдаїзму – садукєї та фарисеї – по-різному трактували слова про «чотирнадцятий день», тож унаслідок цього та інших суперечок відзначали свято порізно (ймовірно, з різницею в одну добу).

Христа розп'яли, коли в юдеїв от-от мав бути Песах. Але коли ж того року дозріли перші колоски поблизу Єрусалима, годі сказати. Ба навіть рік – 33-й нашої ери – теж не певний. Тому християнська Пасха не означає буквально дня воскресіння Спасителя: це дата символічна.

Християнство ширилося Римською імпе-

рією, і в різних її частинах, у різних общинах головне релігійне торжество відзначали у різний час. На ту пору євреї перейшли від згаданого архаїчного способу визначення Песаху до астрономічного: було встановлено місячний календар. У римлян же та греків календар був сонячний. Хтось із християн вважав, що треба відзначати Воскресіння Христове за давньою традицією, хтось – що разом із юдеями, а хтось це заперечував, бо юдеї не прийняли Ісуса Назарянина як Спасителя. Тож різнобій із Великоднем (а відповідно, і з іншими датами свят, що пов'язані з ним) був дуже великим.

І от після дискусій на цю тему отці Вселенського Собору дійшли висновку, що святкувати його належить усім християнам в один день. Який же? Документи цього зібрання до нас не дійшли, про його рішення відомо з матеріалів подальших Соборів. А смисл ухвали такий: *святкувати Великдень у першу неділю після першої повні, що настає після весняного рівнодення, але не до і не разом із юдеями.*

Для вираховування такої дати тепер застосовують доволі складний спосіб на основі гармонізації сонячного та місячного календарів із використанням формул Гаусса. При цьому обов'язково слід брати до уваги дату

юдейського Песаху (він теж вичисляється за непростю системою).

Відтоді весь християнський світ – і коли був єдиний, і коли розколовся на православ'я та католицтво – відзначав своє головне свято разом аж до 1582 року. Тоді Папа Римський Григорій XIII провів у Католицькій церкві календарну реформу. Річ у тім, що юліанський календар, котрий із 45 р. до н. е. діяв у Римській імперії та на тому ж Першому Вселенському Соборі введений у церковний ужиток, виявився неточним. За півтора тисячоліття він став відрізнятися від дійсної астрономічної картини на 10 днів (у XX–XXI століттях – на 13). Тому було введено новий календар, григоріанський, який усунув цю хибу. Проте Православна церква «католицької» реформи не сприйняла, продовжуючи жити за юліанським. Фактично православні мають перед собою не реальну астрономічну картину, а ту, що була за часів Першого Собору. Це спричиняє й різні дати Великодня в більшості літ.

Однак, починаючи з 1923 року, дев'ять із п'ятнадцяти Православних церков світу запровадили т. зв. новоюліанський календар, однаковий із григоріанським до 2800 року. Але тільки для нерухомих свят, котрі «в числі», а для Пасхи і всіх дат церковного життя,

котрі рухаються разом із Пасхою, продовжують жити по-старому. І лиш одна Фінська автономна православна церква, що перебуває у складі Вселенського Патріархату, ввела собі те обчислення, що й Західна церква, і для Великодня. До речі, фінське православ'я ніхто не вважає якимось неблагозвучним, неспасительним за цю обставину.

Не можна заплітати очей на недосконалість нашого способу визначення Пасхи, покликаючись лише на традицію. Бо це, як ми зазначали, свято символічне: ми відзначаємо не буквально день Христового воскресіння. У той же час і «католицька» система обрахування дати цього торжества має свої хиби: трапляються роки, коли Пасха в них випадає і на юдейський Песах, і раніше за нього, а це йде всупереч рішенню Собору в Нікеї.

Отже, треба шукати вихід. Тому запровадження єдиної дати Великодня і для Східної, і для Західної церков, починаючи з 2025 року, коли відзначатимемо 1700-ліття Першого Вселенського Собору, добра для цього нагода. До речі, тоді, у 25-му, всі християни все одно матимуть спільну дату Великодня, бо так збігається в окремі роки.

Недавно співголова Спільної міжнародної комісії з питань богословського діалогу між Католицькою та Православною церквами, постійний представник Вселенського Патріархату у Всесвітній раді церков архієпископ Іов (Геча) заявив: усім християнам до ювілею необхідно встановити одну дату святкування Пасхи відповідно до рішень Нікейського Собору. З цієї нагоди ВРЦ має організувати конференцію.

1997 року Всесвітня рада церков провела консультації щодо єдиної дати Великодня та рекомендувала підтримувати нікейські норми найточнішими з можливих наукових засобів, використовуючи як основу меридіан Єрусалима – місця смерті й воскресіння Ісуса Христа.

Маємо ще час дійти до порозуміння, усунути вади обох календарних систем і врешті-решт виконувати давню постанову. Та чи скористаємося цим шансом?

Віктор ГРЕБЕНЮК

ОГОЛОШЕННЯ

ВПБА ЗАПРОШУЄ
НА НАВЧАННЯ

Волинська православна богословська академія проводить вступну кампанію.

Духовна школа пропонує навчання за спеціальністю «Богослов'я» (бакалавр та магістр), а також вступ до Волинського православного коледжу на богословське чи регентське відділення ВПБА (готують регентів церковних хорів та викладачів християнської етики).

Прийом документів в електронній і паперовій формах триватиме до 23 липня 2021 р. за адресою: м. Луцьк, вул. Градний узвіз, 5. Із переліком необхідних документів можна ознайомитися на сайті академії vpba.edu.ua у розділі «Абітурієнту».

Вступні іспити: 23–26 липня.

Деталі за тел.: +38 (0332) 72-32-12. Ел. пошта: info@vpba.org.

ХУДОЖНЄ СЛОВО

ВИБІР

Текла по землі Річка. З гори спустилася, через ліс продзюркотала, через луг прослизнула, степ прорізала, до пустелі дісталася. Тут і замислилася: як їй перебратися через гарячу пустелю?

Запитує вона в Сонця:

– Ти з висоти світиш, усе бачиш. Чи зможу я пустелю подолати?

– Не зможеш. Висохнеш. Я всю пустелю своїм жаром спалило – і тебе спалило. Пустеля для річки – смерть.

Запитує Річка у Вітру:

– Ти швидкий, літаєш, де хочеш. Усе бачив, усе знаєш. Скажи, чи вдалося хоч одній річці через пустелю перебратися?

– Бачив я в пустелі русла пересохлі, – відповідає Вітер. – Жодна річка не змогла пустелю перетнути. Пустеля для річки – смерть.

Замислилася Річка. І тут підпозває до неї чорна Змія:

– Знаю, – шипить, – як твоє бажання виконати.

– Помри – і переберешся через пустелю. Дозволь мені отрути своєї в тебе пустити. Стане твоя вода отруйною, ні Сонце, ні Вітер до неї не доторкнуться. Так і дотечуть мертві води до другого кінця пустелі.

Але Річка вирішила:

– Якщо призначено мені померти – помру краще від променів світлого Сонця, ніж від отрути чорної Змії, – і, здійснивши свій вибір, стала танути під променями, перетворюючись на білу хмару.

А як розтанула, Вітер переніс її на другий край пустелі, де пролилася хмара дощем. Дошові води з'єдналися в потік, і потекла Річка далі. Виявляється, уся справа у виборі...

«Христос постраждав за нас, залишивши нам приклад, щоб ми йшли по слідах Його... Він гріхи наші Сам возніс тілом Своїм на дерево, щоб ми, звільнившись від гріхів, жили для правди: ранами Його ви зцілилися» (1 Пет. 1:21, 24).